

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Nadi Pínové a soudců JUDr. Jiřího Körblera a JUDr. Jany Tondrové ve věci

žalobkyně: **K. Š.**, narozená dne xxx
bytem Xxx, Xxx
zastoupena advokátem Mgr. Janem Boučkem
sídlem Opatovická 1659/4, 110 00 Praha 1

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o náhradu škody ve výši 127 963,40 Kč

o odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 4. září 2020, č. j. 22 C 35/2020-125,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku III., pokud jím bylo rozhodnuto o částce 20 140,69 Kč se zákonným úrokem z prodlení z této částky od 20. 8. 2019 do zaplacení, se mění jen tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 3 872 Kč s 10% úrokem z prodlení ročně z této částky od 20. 8. 2019 do zaplacení, do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, jinak, tj. ohledně částky 16 268,69 Kč se zákonným úrokem z prodlení z této částky od 20. 8. 2019 do zaplacení se potvrzuje.

Shodu s prvopisem potvrzuje Zuzana Turoňová.

- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni náklady řízení před soudem prvního stupně ve výši 18 442 Kč k rukám advokáta Mgr. Jana Boučka, do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované náklady odvolacího řízení ve výši 558 Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

- Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zastavil řízení se co do částky 103 576 Kč (výrok I.). Výrokem II. uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni zákonný úrok z prodlení ve výši 10 % z částky 103 576 Kč od 20. 8. 2019 do 8. 6. 2020 do 15 dnů od právní moci rozsudku a výrokem III. žalobu zamítl co do zaplacení částky 24 387,40 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení z této částky od 20. 8. 2019 do zaplacení a dále co do zaplacení zákonného úroku z prodlení z částky 127 963,40 Kč za den 19. 8. 2019. Výrokem IV. rozhodl, že žalovaná je povinna nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 15 401 Kč k rukám zástupce žalobkyně do 15 dnů od právní moci rozsudku.
- Takto soud prvního stupně rozhodl o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala náhrady škody původně ve výši 127 963,40 Kč za částečně nezákonné trestní stíhání jejího právního předchůdce spočívající v nákladech na obhajobu. Žaloba byla postavena na tom, že Ing. L. E. byl u Městského soudu v Praze trestně stíhán pod sp. zn. 57 T 9/2014 pro zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, 3 písm. c) tr. zákoníku (s trestní sazbou do 12 let), uznán vinným však byl pouze pro přečin podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku (s trestní sazbou až 5 let). Škodu představují náklady právního zastoupení za úkony specifikované v žalobě, představující rozdíl sazeb úkonů obhajoby mezi skutky a dále poměrnou část režijních paušálů.
- Žalovaná po podání žaloby uhradila žalobkyni částku 103 576 Kč. Zbývající částku ve výši 24 387,40 Kč, spočívající v rozdílu odměny obhájce za účast na domovní prohlídce dne 27. 3. 2013, za stížnost ze dne 12. 12. 2013, za porady s klientem ve dnech 6. 1. 2014 a 14. 2. 2014, za účast na výslechu dne 15. 1. 2014 a 16. 1. 2014, za žádost o vycestování, za účast při hlavním líčení dne 1. 8. 2016 (šlo o polovinu požadované částky) a poměrnou část režijních paušálů, neuznala.
- Žalobkyně vzala žalobu zpět co do částky 103 576 Kč, která jí byla žalovanou dne 8. 6. 2020 zaplacena a v tomto rozsahu soud prvního stupně řízení podle § 96 odst. 2, 3 o. s. ř. zastavil.
- Předmětem řízení zůstala částka 24 387,40 Kč, která se skládala z odměny, resp. rozdílu odměn obhájce za tyto úkony právní služby: účast na domovní prohlídce ze dne 27. 3. 2013 (3 872 Kč), stížnost ze dne 12. 12. 2013 (968 Kč), schůzky s klientem dne 6. 1. 2014 a 14. 2. 2014 (2x 1 936 Kč), účast na výslechu 15. 1. 2014 a 16. 1. 2014 (2x 1 936 Kč), žádost o možnost vycestování (968 Kč), zbývající polovina odměny za účast u hlavního líčení dne 1. 8. 2016 (968 Kč) a poměrná část paušální náhrady hotových výdajů za 63 úkonů specifikovaných v žalobě ve výši 9 867,40 Kč (plus DPH).

6. Pokud jde o shora uvedenou zbývající část nároku, vyšel soud prvního stupně z toho, že vůči Ing. L. E. bylo zahájeno dne 27. 3. 2013, 27. 5. 2013 a 9. 8. 2013 trestní stíhání pro vícero skutků, přičemž později byl obvinění z přísnějšího trestného činu zproštěn. Ing. E. byl propuštěn z vazby na základě příslibu, že se nebude vyhýbat trestnímu stíhání a případné vycestování bude konzultovat s policejním orgánem. V řízení byla dne 27. 3. 2013 provedena domovní prohlídka, která nebyla jako nezákonná zrušena. Stížnost ze dne 12. 12. 2013 se týkala zajištění automobilu, které nebylo pro nezákonnost zrušeno. Obhájce Ing. E. Mgr. Jan Bouček se neúčastnil dne 15. 1. 2014 a 16. 1. 2014 žádných výsledků a porady ve dnech 6. 1. 2014 a 14. 2. 2014 nepředcházely úkonům obhajoby či zásadním úkonům trestního řízení, Ing. E. v té době nebyl ve vazbě. Při hlavním líčení ze dne 1. 8. 2016 proběhla porada senátu a byl vyhlášen rozsudek, obhájce žádné úkony při hlavním líčení nečinil. Za obhajobu zaplatil Ing. E. obhájci částku 138 500 Kč. Právní předchůdce žalobkyně uplatnil nárok u žalované dne 18. 2. 2019, žalovaná dne 8. 6. 2020 uhradila částku 103 576 Kč. Žalobkyně nabyla pohledávku ve výši 127 963 Kč s příslušenstvím za žalovanou na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 9. 1. 2020.
7. Uvedená zjištění posuzoval soud prvního stupně podle příslušných ustanovení zák. č. 82/1998 Sb. Měl za to, že usnesení o zahájení trestního stíhání Ing. E. je třeba považovat za nezákonné rozhodnutí v rozsahu, jakém byl Ing. E. zproštěn obvinění z přísněji posuzovaného samostatného skutku a s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1325/2004 dovodil, že obviněný, který byl trestně stíhán pro více samostatných skutků (trestných činů ve vícečinném souběhu) a pravomocně uznán vinným pouze ze spáchání některých z nich, má zásadně vůči státu právo na náhradu škody spočívající v nákladech obhajoby v rozsahu odpovídající části odměny advokáta, která se vztahuje ke skutkům (trestným činům), pro které nebyl obviněný pravomocně uznán vinným. V daném případě představuje škoda rozdíl mezi sazbami mimosmluvní odměny advokáta podle § 10 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb. za zastupování pro trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje 5 let, za který byl předchůdce odsouzen, a odměny advokáta podle § 10 odst. 3 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb., odpovídající přísnějšímu trestnému činu, pro nějž byl Ing. E. obžaloby zproštěn, a který v daném případě činí částku 1 936 Kč včetně DPH za jeden účelný úkon právní služby.
8. Úkony právní služby, které žalovaná neuznala, nepovažoval ani soud prvního stupně za účelné při výkonu obhajoby. K jednotlivým úkonům uvedl následující. Domovní prohlídka předcházela zahájení trestního stíhání a nebyla později pro nezákonnost zrušena, proto náklady na obhajobu, vynaložené na účast obhájce na ní, nebyly vynaloženy v příčinné souvislosti s vydáním nezákonného rozhodnutí. Rovněž stížnost ze dne 12. 12. 2013 týkající se zajištění automobilu a žádost o vycestování nebyly učiněny v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání, neboť se netýkaly otázky viny, ale zajištění věci či osoby a nebyly pro nezákonnost zrušeny. Výsledků ze dne 15. 1. 2014 a 16. 1. 2014 se Mgr. Bouček jako obhájce Ing. E. neúčastnil. Ani porady ze dne 6. 1. 2014 a 14. 2. 2014 nepovažoval soud prvního stupně za účelné úkony právní služby. V daném období obhájce nečinil žádné jiné úkony právní služby ani se neúčastnil úkonů trestního řízení, a nebylo tak důvodu, aby porady přesahovaly jednu hodinu ve smyslu ust. § 11 odst. 1 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb. Při hlavním líčení dne 1. 8. 2016 došlo pouze k vyhlášení rozsudku, skutečnost, že předtím proběhla porada senátu, náročnost úkonu nijak nezvýšila, žalovaná proto správně ocenila tento úkon odměnou v poloviční sazbě podle § 11 odst. 2 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb.
9. Režijní paušály, resp. jejich poměrnou část vynaloženou Ing. E., soud prvního stupně za škodu vzniklou v důsledku nezákonného rozhodnutí nepovažoval. Náhradu hotových výdajů by totiž Ing. E. vynaložil na obhajobu bez ohledu na to, jaká je sazba u jednotlivých úkonů právní služby, tyto náklady tak byly vynaloženy i v souvislosti s odsouzením za mírnější trestný čin. Poměr úspěchu analogicky podle § 142 odst. 2 o. s. ř. se v daném případě neuplatní.

10. Soud prvního stupně pak žalobkyni přiznal zákonný úrok z prodlení z částky, kterou jí žalovaná uhradila, a to ode dne 20. 8. 2019, kdy uplynula šestměsíční lhůta pro předběžné projednání nároku, do 8. 6. 2020, kdy byla částka zaplacená. Za den 19. 8. 2019 žalobkyni zákonný úrok nenáleží, neboť tento den žalovaná nebyla v prodlení.
11. O nákladech řízení soud rozhodl soud podle § 142 odst. 2 o. s. ř. a převážně úspěšné žalobkyni přiznal 60% všech účelně vynaložených nákladů, sestávajících ze soudního poplatku ve výši 2 000 Kč, odměně advokáta za 3 úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, sepsání žaloby, účast na jednání dne 4. 9. 2020) po 6 620 Kč a 3 náhradách hotových výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 3 vyhl. č. 17/1996 Sb. a náhradě za daň z přidané hodnoty, z nichž 60% činí 15 401 Kč. Soud nepřiznal odměnu za předběžné projednání žaloby, neboť za tento úkon se odměna neposkytuje, a dále ani za vyjádření ze dne 29. 6. 2020, neboť se týkalo jen předmětu řízení, ve kterém byla žalobkyně zcela neúspěšná, a proto se nejednalo o účelně vynaložené náklady.
12. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně včasné odvolání, a to pouze proti výroku III., pokud jím bylo rozhodnuto o zamítnutí částky 20 140,69 Kč s úrokem z prodlení od 20. 8. 2019 do zaplacení a dále proti výroku IV. o nákladech řízení. Žalobkyně zejména nesouhlasila s rozhodnutím ohledně nepřiznání režijních paušálů. Měla za to, že v tomto rozsahu popřel soud prvního stupně princip úspěchu ve věci, přestože Ing. E. měl v trestním řízení „částečný úspěch“. Je-li úkon právní služby vynaložen byť jen částečně účelně, pak je zcela zjevně s takovým úkonem spojeno použití prostředků a energií, kterou jsou nahrazovány paušálně. Úkony za Ing. E. byly z větší části vykonané účelně, proto je třeba, aby soud analogicky aplikoval úspěch ve věci. Pokud jde o část odměny za jednotlivé žalovanou neuznané úkony, zopakovala žalobkyně, že je nerozhodné, zda domovní prohlídka přecházela sdělení obvinění, neboť už v době domovní prohlídky byl Ing. E. v pozici podezřelého a trestní řízení tak již proti němu probíhalo. K tomu žalobkyně poukázala na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 215/12. Stížnost na postup státního zástupce ve věci zajištění osobního vozidla Škoda Octavia byla využitím práva obžalovaného a její účelnost je třeba posuzovat optikou konečného rozhodnutí soudu o vrácení vozidla Ing. E. (k němuž došlo dne 27. 2. 2019). Porady obhájce s klientem byly realizací práva na obhajobu jako jednoho z nejširšího práva v rámci právního řádu. Poradu nelze spojovat jen s účastí na úkonu, ale i s jeho neúčastí. Je právem obhajoby projednat, zda výslech jiné osoby je pro obhajobu důležitý či nedůležitý. Hlavní líčení nařízené na 1. 8. 2016 nebylo odročeno za účelem vyhlášení rozhodnutí a při tomto hlavním líčení neproběhlo pouze a jen vyhlášení rozsudku. Před jeho vyhlášením totiž proběhla ještě i porada senátu. Proto by měla být účast obhájce posouzena jako účast při hlavním líčení a nikoliv jako účast u vyhlášení rozsudku. Žádost obžalovaného o souhlas s vycestováním do zahraničí je nutno považovat za úkon právní služby, neboť je realizací povinnosti obžalovaného být dostupným pro orgány činné v trestním řízení. Žalobkyně pak nesouhlasila ani s výrokem o nákladech řízení, měla za to, že jí měly být přiznány náklady na právní zastoupení i za uplatnění nároku v rámci předběžného projednání nároku, které je nutno posoudit jako předžalobní výzvu podle § 142a o. s. ř. v případě, že dojde k uplatnění nároku soudní cestou. K tomu odkázal na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 23 Co 246/2017 a dále na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3627/18. V opačném případě by se jednalo o zvýhodnění státu před jinými účastníky řízení uplatňující své nároky u soudu. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud prvostupňový rozsudek v napadené části změnil tak, že žalobkyni dále přizná částku 20 140,69 Kč s příslušenstvím a přizná jí plnou náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
13. Žalovaná navrhla potvrzení prvostupňového rozsudku v napadené části jako věcně správného, když souhlasila se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně.

14. Odvolací soud odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně přezkoumal v rozsahu, v němž byl odvoláním dotčen, tj. ve výroku III. ohledně částky 20 140,69 Kč s příslušenstvím a ve výroku o nákladech řízení, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř. a odvolání shledal důvodným pouze částečně.
15. Soud prvního stupně provedl dokazování v rozsahu potřebném pro rozhodnutí věci, z provedených důkazů učinil odpovídající skutková zjištění a věc (až na jednu výjimku) i správně právně posoudil.
16. Podle § 7 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda. Podle § 8 odst. 1 nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán. Podle § 31 odst. 1 náhrada škody zahrnuje takové náklady řízení, které byly poškozeným účelně vynaloženy na zrušení nebo změnu nezákonného rozhodnutí nebo na nápravu nesprávného úředního postupu.
17. Zákon č. 82/1998 Sb. předpokládá náhradu škody v podobě vynaložených nákladů řízení, které byly poškozeným účelně vynaloženy na zrušení nebo změnu nezákonného rozhodnutí nebo na nápravu nesprávného úředního postupu. Odvolací soud nesouhlasí se soudem prvního stupně v tom, že náklady na účast obhájce při domovní prohlídce nebyly vynaloženy v souvislosti s úkony trestního řízení. Byť totiž byly provedeny před (formálním) zahájením trestního stíhání, jsou to náklady, které byly vynaloženy na zrušení nezákonného rozhodnutí ve smyslu ust. § 31 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., neboť vznikly v přímé souvislosti s později zahájeným (nezákonným) trestním stíháním. Samotná skutečnost, že trestní stíhání nebylo v této fázi řízení dosud zahájeno, nemůže sama o sobě postačovat k odepření těchto nákladů, neboť již v té době byly vůči Ing. E. činěny úkony trestního řízení, které bylo později (nezákonně) zahájeno. S ohledem na to, že domovní prohlídka trvala déle než 2 hodiny, náleží žalobkyni 2x 1 600 Kč jako rozdíl mezi sazbami úkonů obhajoby, spolu s náhradou za daň z přidané hodnoty ve výši 21%, tj. celkem 3 872 Kč, spolu se zákonným úrokem z prodlení ode dne následujícího po uplynutí šesti měsíční lhůty stanované v § 15 zák. č. 82/1998 Sb.
18. Pokud jde o odměnu, resp. rozdíl sazeb odměn za ostatní žalovanou neuznané úkony, ztotožňuje se odvolací soud s názorem soudu prvního stupně, že žalobkyni v tomto rozsahu náhrada škody nenáleží, a odkazuje v tomto směru plně na odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž se soud prvního stupně vypořádal s většinou námitek, které žalobkyně v odvolání vznesla. Pokud jde o stížnost na postup státního zástupce ve věci zajištění osobního vozidla, doplňuje, že tento úkon nelze považovat za úkon právní služby ve smyslu ust. § 11 odst. 1, odst. 2 ani odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. Účast na „hlavním líčení“ dne 1. 8. 2016 soud prvního stupně správně ohodnotil pouze poloviční sazbou odměny, přičemž odvolací soud doplňuje, že je tak třeba učinit ve smyslu ust. § 11 odst. 3 a § 11 odst. 2 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb., když úkonu, který proběhl dne 1.8.2016, je svou povahou a účelem nejbližší právě účast při jednání, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozhodnutí.
19. Odvolací soud sdílí názor soudu prvního stupně, i pokud jde o úhradu poměrné části režijních paušálů. Princip „částečného úspěchu ve věci“ je principem, která se uplatňuje při rozhodování o nákladech řízení v občanském soudním řízení a není aplikovatelný pro případ náhrady škody vzniklé v souvislosti s nezákonným rozhodnutím.
20. Odvolací soud ze shora uvedených důvodů prvostupňový rozsudek v napadené části výroku III. změnil ohledně částky 3 872 Kč s příslušenstvím podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. tak, že v tomto

rozsahu žalobě vyhověl; jinak, tj. co do částky 16 268,69 Kč s příslušenstvím jej jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

21. O nákladech řízení před soudem prvního stupně rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 1, 2 a § 142 odst. 2 o. s. ř. Žalobkyně měla úspěch ohledně částky 107 448 Kč (103 576 Kč a 3 872 Kč), tj. v 84% a neúspěch ohledně částky 20 515,40 Kč (4 246,71 Kč a 16 268,69 Kč), tj. v 16% a má tak právo na 68% účelně vynaložených nákladů řízení. Ty spočívají v zaplaceném soudním poplatku ve výši 2 000 Kč, v odměně advokáta za 3 úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení, podání žaloby, účast u jednání 4. 9. 2020) po 6 620 Kč, k tomu 3 x náhrada hotových výdajů po 300 Kč a náhrada za daň z přidané hodnoty ve výši 4 460 Kč, celkem 27 120 Kč, z nichž 68% činí 18 442 Kč, které je žalovaná v souladu s ust. § 149 odst. 1 o. s. ř. povinna uhradit k rukám právního zástupce žalobkyně.
22. Odvolací soud žalobkyni nepřiznal odměnu advokáta a náhradu hotových výdajů za předběžné uplatnění nároku u žalované. Předběžné projednání nároku podle § 14 zák. č. 82/1998 Sb. má za účel umožnit mimosoudní vyřešení sporu. Nejde o formální řízení, a proto není potřeba, aby byl v něm poškozený zastoupen profesionálem. Z toho důvodu zákon neumožňuje odškodnit náklady právního zastoupení vynaložené na předběžné uplatnění nároku. Námitka protiústavnosti daného ustanovení byla opakovaně odmítnuta Nejvyšším i Ústavním soudem, viz rozhodnutí 30 Cdo 1191/2011 a III. ÚS 3120/11 (k tomu srovnej Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci, Komentář, 4. vydání, 2017, s. 274 – 284, beck-online.cz). Omezení dané ustanovením § 31 odst. 4 zák. č. 82/1998 Sb. nelze obejít ani tím, že by se poškozený v následném soudním řízení domáhal náhrady těchto nákladů v rámci rozhodnutí o náhradě nákladů řízení podle § 151 o. s. ř. jako nákladů na předžalobní výzvu ve smyslu § 142a o. s. ř. a § 11 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 177/1996 Sb.
23. O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 2 o. s. ř. Žalovaná byla úspěšná ohledně částky 16 268,69 Kč tj. v 81% a neúspěšná v 3 872 Kč, tj. v 19%, má proto právo na 62% účelně vynaložených nákladů, které spočívají ve 3 paušálních náhradách nezastoupeného účastníka ve výši 300 Kč za 3 úkony (vyjádření k odvolání, příprava k jednání, účast na odvolacím jednání) podle § 151 odst. 3 o. s. ř. a vyhl. č. 254/2015 Sb., z nichž 62% činí 558 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není dovolání přípustné.

Praha 13. dubna 2021

Mgr. Nad'á Pínová v.r.
předsedkyně senátu